

Livsmedelshygienisk kompetens

Kravet på hygienkompetens

Med hygienkompetens avses kunskaper och kompetens hos dem som arbetar i livsmedelsföretag och som i yrket hanterar livsmedel, beträffande 1) *grunderna i mikrobiologi och kontamination av livsmedel*, 2) *matförgiftningar och hygieniska arbetsmetoder* 3) *personlig hygien*, 4) *renhållning* 5) *egenkontroll* och 6) *lagstiftning* samt att kunskaperna och kompetensen beträffande dessa delområden kontinuerligt uppdateras. Praktisk hygienkompetens innebär att kunskaperna tillämpas i det dagliga arbetet. Hygienkompetensen är en lagstadgad förpliktelse för livsmedelsbranschen.

Enligt EU:s allmänna livsmedelshygienförordning (852/2004/EU) skall livsmedelsföretagaren se till att alla medarbetare har orienterats, instruerats och vid behov utbildats i frågor gällande livsmedelshygien på ett sätt som är anpassat till deras arbetsuppgifter.

Den nationella livsmedelslagen (23/2006, ändrad 1137/2008) kräver att *de som i sitt arbete hanterar oförpackade och lättfördärliga livsmedel* i en livsmedelslokal som skall vara godkänd enligt livsmedelslagen skall påvisa sin hygienkompetens med ett intyg över livsmedelshygienisk kompetens av Livsmedelssäkerhetsverkets Evira modell, dvs. ett s.k. "hygienpass". Livsmedelsföretagaren svarar på egen bekostnad som en del av egenkontrollen för att kravet efterlevs för dennes medarbetare.

Påvisande av hygienkompetens och kompetenstestare

Den livsmedelshygieniska kompetensen påvisas med ett hygienkompetensintyg av Eviras modell, dvs. ett s.k. "hygienpass". Man kan få ett hygienkompetensintyg genom att godkänt prestera ett särskilt hygienkompetenstest som har upplagts av Evira, eller genom att uppvisa ett betyg på en examen eller en utbildning som anses innehålla motsvarande kunskaper.

Hygienkompetensintyget omfattar ett intyg till pappers i formatet A4 samt ett kompetenskort av plast. Vardera delen av intyget kan användas för att påvisa kompetensen.

Hygienkompetenstesterna arrangeras av kompetenstestare som har godkänts av Evira och som verkar självständigt på olika håll i Finland, och de beviljar hygienkompetensintygen av Eviras modell. Det finns en lista av de kompetenstestare som har gett sitt tillstånd för publikation av sina kontaktuppgifter under adressen (<http://www.evira.fi/portal/se/livsmedel/hygienkompetens>), under punkten "listan av kompetenstestare".

Evira varken arrangerar kurser i hygienkompetens eller tester för hygienkompetens eller beviljar hygienkompetensintyg.

Hygienkompetenstest

Ett hygienkompetenstest görs skriftligt på finska eller svenska. Testet har 40 påståenden om livsmedelshygien där den som testas väljer alternativet som denne anser vara rätt. Testet godkänns om relationen av riktiga svar är minst 34/40. Kompetenstestarna kan anhålla särskilt hos Evira om tillstånd för arrangemang av ett kompetenstest på även något annat språk än finska eller svenska. Under sådana tester i speciella situationer utförs testet annars på samma sätt som under normala tester, förutom att det är tillåtet att ex. använda en ordbok, tolk och liknande hjälpmedel. Under inga kompetenstester får man dock utnyttja hjälp (anteckningar, diskussion med andra m.m.) som vägleder till de rätta svaren.

Avgifter för påvisande av hygienkompetens

Evira debiterar kompetenstestarna för varje beviljat intyg en avgift enligt jord- och skogsbruksministeriets förordning om avgiftsbelagda prestationer (förordningen 266/2008 om Livsmedelssäkerhetsverkets avgifts belagda prestationer; 5,40 €/intyg). Enligt livsmedelslagen har kompetenstestarna rätt att debitera sina klienter de verkliga kostnaderna för arrangemang av tester.

Priserna som kompetenstestarna ställer på hygienkompetenstesterna varierar beroende på om kompetenstestaren arrangerar en kurs innan respektive test och på kursens omfattning samt på arten av övriga kostnader förbundna med arrangemanget av testet ifråga (hyra för lokal m.m.). Det är således att värt att förfråga om priset hos flera kompetenstestare. Arbetsgivare bör helst noggrant kartlägga behovet av kurser och tester på arbetsplatsen och tillsammans med en testare planera frågorna gällande eventuella kurser och arrangemang av tester.

Övervakning

Enligt livsmedelslagen skall Evira godkänna kompetenstestarna och kontrollera deras verksamhet. Kompetenstestarnas verksamhet regleras av regelverk och Eviras anvisningar. Kompetenstestarna är personer som utövar offentlig makt då de fungerar som kompetenstestare. Bestämmelserna om tjänstebrott i kapitel 40 i strafflagen tillämpas på kompetenstestare som utövar offentlig makt. Evira kan återkalla en kompetenstestares behörighet att verka som kompetenstestare, om denne väsentligt bryter mot bestämmelserna om verksamheten.

De kommunala livsmedelstillsynsmyndigheterna kontrollerar efterlevnaden i livsmedelsföretag av förpliktelsen om hygienkompetens.

Tilläggsupplysningar

Eviras webbsidor om hygienkompetens: <http://www.evira.fi/portal/se/livsmedel/hygienkompetens>
Hygienkompetensens servicetelefon må-fr kl. 9-12: tfn 020 690 993